ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Γ' ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
19ος ΑΙΩΝΑΣ – ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ - ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 3

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ: (Μονάδες 10)

1. Το 1864 προστέθηκαν τα Ιόνια Νησιά και το 1880 η Θεσσαλία στο Ελληνικό κράτος.
2. Ο Κωλέττης επεδίωκε μια κυβερνητική πολιτική που θα ενίσχυε τον κοινοβουλευτισμό.
3. Οι «εθνικές γαίες» ανήκαν στον σουλτάνο.
4. Το 1841 ιδρύεται η Εθνική Τράπεζα.
5. Το φθινόπωρο του 1922 κατέφτασαν στην Ελλάδα συνολικά 2900000 πρόσφυγες.

Β. Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων: (Μονάδες 10)

- Σκωρίες
- Σφαιρίδιο
- Γραφεία ανταλλαγής πληθυσμών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

1. Ποια ήταν η σημασία του δικαιώματος της καθολικής ψήφου και ποια τα χαρακτηριστικά του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα; (Μονάδες 15)

2. Ποιά ήταν τα αίτια της διαμάχης μεταξύ αυτοχθόνων και ετεροχθόνων και ποιες οι σχέσεις μεταξύ τους; (Μονάδες 15)

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Β1

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των πηγών και τις πληροφορίες του σχολικού βιβλίου, να σχολιάσετε τη φράση του βιβλίου σας: «Η χώρα (η Ελλάδα) ανταγωνιζόταν τον εαυτό της». (Μονάδες 25)

ΠΗΓΗ 1

Η οικονομική δύναμη των Ελλήνων της Διασποράς

Οι Έλληνες αποτελούσαν (σημ.: στην Οθωμανική αυτοκρατορία) την απόλυτη πλειοψηφία των χρηματιστικών και εμπορικών επαγγελμάτων, τουλάχιστον σ' όσες περιοχές ήταν πρόσφορες για τη διείσδυση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού, και αποτελούσαν το 30 με 60% του αστικού πληθυσμού των σημαντικότερωνεμπορικών κέντρων της αυτοκρατορίας, στο τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου. Είχαν τις μισές βιομηχανικές επιχειρήσεις δικές τους, και έλεγχαν ένα μεγάλο τμήμα του εξωτερικού εμπορίου... Παρόμοια κατάσταση επικρατεί στην Αίγυπτο, στο δεύτερο κατά σειρά κέντρο της διαμόρφωσης του ελληνισμού του εξωτερικού ... Όπως και στην Οθωμανική Τουρκία, το εξωτερικό εμπόριο ήταν εκείνο που, κυρίως, συγκέντρωσε την προσοχή των Ελλήνων επιχειρηματιών: ιδιαίτερα η εξαγωγή βαμβακιού αντιπροσώπευε 60 με 80% του συνόλου των εξαγωγών και από πολύ νωρίς ελέγχονταν από ελληνικές εταιρίες ... Το 1850 ο οίκος «Κασσαβέτη» (με κεφάλαιο 5 εκατομμύρια φράγκα), κυριαρχούσε στο εμπόριο της Άνω Αιγύπτου απασχολώντας 1.000 υπαλλήλους, και το 1854 απέκτησε το μονοπώλιο της οργάνωσης της ποταμοπλοΐας του Νείλου. Το 1858-59 ο οίκος «Νικολόπουλος» ... «συγκέντρωνε» όλα τα προϊόντα της περιοχής της Άνω Αιγύπτου... Έλληνες είχαν σημαντικό ρόλο και στις «ανώτατες σφαίρες των χρηματιστηρίων και τραπεζιτικών δραστηριοτήτων... Από τις 100.000 ιδρυτικές μετοχές της «National Bank» που ήταν άμεσα συνδεδεμένη με το μεγάλο βρετανικό κεφάλαιο και απόκτησε και το εκδοτικό προνόμιο οι 25.000 ανήκαν στον (Έλληνα) Σαλβάγο... Η συμβολή της ελληνικής εμπορικής αστικής τάξης υπήρξε σημαντική στα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας και της Αζοφικής.... Το ελληνικό ναυτικό κυριαρχούσε στα λιμάνια του Δούναβη μέχρι και τον 20ο αιώνα. Οι Έλληνες αντιπροσώπευαν την απόλυτη πλειοψηφία των εμπόρων στα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας και τον Κάτω Δούναβη.

Κ. Τσουκαλά, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, σσ. 312, 313, 316, 320, 324

ΠΗΓΗ 2

Η οικονομική καχεξία των εγχώριων αστών

Στο τέλος της περιόδου που θεωρείται γενικά η πρώτη φάση της ελληνικής εκβιομηχάνιση (από τη δεκαετία του 1860 ή του 1870 ως το 1910 περίπου), το ποσοστό του επενδυμένου κεφαλαίου που ανήκε στους αυτόχθονες αστούς ήταν αξιοθρήνητο. Και αν ακόμη κανείς παραβλέψει το τεράστιο δημόσιο χρέος -το οποίο θα έπρεπε κανονικά να υπολογίζεται σαν στοιχείο του παθητικού στον ισολογισμό της αστικής τάξης, σαν φορολογική υποχρέωσή της με άλλα λόγια-το ποσοστό του βιομηχανικού, τραπεζικού κι εμπορικού κεφαλαίου που ανήκε σε ανθρώπους ή εταιρίες με ελληνικά ονόματα ήταν μόνο 64% το 1909. Πολλές όμως επιχειρήσεις πρέπει να ανήκαν ολόκληρες ή κατά ένα μέρος τους, σε γνωστούς ή αφανείς εταίρους ή χρηματοδότες που ήταν ομογενείς. Από αυτό άλλωστε το 64% της «εγχώριας» ιδιοκτησίας, περισσότερο από το μισό ήταν επενδυμένο στο εμπόριο, που σημαίνει ότι και αυτό το μισό ήταν με τη σειρά του κατά

το μεγαλύτερο μέρος του απασχολημένο σε πολύ μικρές εμπορικές επιχειρήσεις σε καταστήματα και μικρά χονδρεμπορικά, των οποίων οι ιδιοκτήτες πρέπει να καταταγούν στη μικροαστική και όχι στην αστική τάξη. Θα ήταν λοιπόν ρεαλιστικό να υπολογίζει κανείς ότι οι εγχώριοι αστοί είχαν στον έλεγχό τους περίπου 30-40% του συνολικού ελληνικού κεφαλαίου. Και αφού το σύνολο αυτό βέβαια ήταν εξαιρετικά χαμηλό, επειδή η χώρα ήταν φτωχή, το 30-40% που ανήκε στους ιθαγενείς αστούς ήταν ασήμαντο όχι μόνο ως ποσοστό αλλά και ως απόλυτος αριθμός.

Γ. Δερτιλή, Κοινωνικός Μετασχηματισμός και Στρατιωτική επέμβαση 1880-1909, σ. 85

ΘΕΜΑ Β2

Χρησιμοποιώντας σχετικές πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στη συμβολή των προσφύγων στην Ελληνική οικονομία. (Μονάδες 25)

1. Παραγωγικός πληθυσμός προσφύγων κατά κλάδους οικονομικής δραστηριότητας

Κλάδοι	Παραγωγικός πληθυσμός προσφύγων			Απασχολούμενοι κατά τομείς στο σύνολο του παραγωγικού πληθυσμού
	Σύνολο	Άντρες	Γυναίκες	
Γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία	255.111	158.490	96.621	50,6
Βιομηχανία, μεταλλεία, μεταφορές	134.233	97.967	36.266	26,6
Βιομηχανία	114.512	78.424	36.088	22,7
Πίστη, σ/γμα, εμπόριο	42.863	41.156	1.707	8,5
Προσωπικές υπηρεσίες, ελεύθερα επαγγέλματα, δημόσιες υπηρεσίες	31.790	19.456	12.334	6,3
Υπάλληλοι και εργάτες χωρίς άλλο προσδιορισμό	40.610	31.283	9.237	8,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	619.119	426.776	192.253	100

(Πηγή: ΕΣΥΕ, απογραφή πληθυσμού)

Καλή Επιτυχία !!!